

І. О. Ніколаєнко, С. С. Солодка (Старобільськ)

УДК 811.161.2'282(477.54/.62

**МАТЕРІАЛИ ДО СЛОВНИКА ЛЕКСИКИ ТРАДИЦІЙНИХ
НАРОДНИХ ПРОМИСЛІВ УКРАЇНСЬКИХ
СХІДНОСЛОБОЖАНСЬКИХ ГОВІРОК**

Мовознавчим аналогом і своєрідним продовженням етнографічних профільних словників як різновиду лексикографічних праць, як зазначає П. Гриценко, є тематичні (регіональні чи загальномовні) діалектні словники, у яких культурна інформація – це компонент семантичного опису лексем; ця інформація може займати значне місце чи й превалювати в окремих словникових статтях; з діалектних словників, зорієнтованих на докладне відтворення описуваного фрагмента народної культури, останній постає виразно і зримо [Гриценко 1999: 18].

Неоднакова повнота представлення лексики української діалектної мови і за регіонами, ареалами побутування діалектної мови, і за набором ТГЛ, ЛСГ та повнотою відтворення елементів у межах таких об'єднань у наш час є самоочевидною [Гриценко 2005: 12]. На думку П. Гриценка, номінація явищ, понять традиційної народної культури виявляється поліінформативною, а її фіксація й збереження залишаються актуальним завданням сучасної етнології. Реалізації цих завдань підпорядковане укладання етнографічних профільних словників, які мають відтворити окремі понятійні, ідеографічні сфери – профілі – традиційної культури [Гриценко 1999: 14].

За ідеографічним віднесенням лексики діалектні словники поділяються на а) монотематичні, що охоплюють лексику однієї тематичної групи, та словники-індекси, що постали як продовження опису лексики окремих тематичних груп; б) словники, зорієнтовані на відтворення лексики безвідносно до її тематичного поділу [Гриценко 2005: 14].

У кінці ХХ ст. створено етнографічні словники, серед яких на особливу увагу заслуговують: словник гончарської термінології О. Пошивайла [Пошивайло 1993], словник назв українського народного одягу К. Матейко [Матейко 1996], деревообробки [Шевченко 1997] та словник української народної термінології тканини та ткацтва Є. Шевченка [Шевченко 1999], які репрезентують у лексикографічному форматі окремі фрагменти народної матеріальної культури.

В. Лєснова уклала регіональний тематичний словник недиференційного типу [Лєснова 1999], до реєстру якого включено слова, пов'язані із номінацією людини та її рис, зібрані в 64 н. п. Луганської обл.; та словник диференційного типу, який став першою спробою об'єднати наявну в українському діалектному мовленні оцінну лексику, що характеризує людину [Лєснова 2013].

Членами кафедри української мови й української філології та загального мовознавства Луганського національного університету імені

Тараса Шевченка впорядковано „Словник українських східнослобожанських говірок” з реєстром у 3500 слів диференційного типу, що містить лише традиційну діалектну лексику, зафіксовану в різних населених пунктах Слобожанщини (схід України) та в перехідних говірках від східнослобожанських до східностепових, яка не ввійшла до основного словникового складу сучасної української літературної мови [СУССГ].

Значний репертуар діалектної фразеології східнослобожанських та степових говірок Донбасу подали Віктор та Дмитро Ужченки в словнику диференційного типу (зафіксовано 8112 одиниць), де розкрито значення фразеологізмів та їхню стилістичну характеристику [ФСССГД].

У зв'язку з архаїзацією й занепадом промислів особливого значення набуває фіксація лексики традиційних народних ремесел. Одним з перших регіональний етнографічний словник 1902 р. уклад В. Василенко [Василенко 1902], який зібрав і подав тлумачення народних термінів кількох тематичних груп.

Хоча спеціального опису виробничих процесів, пов'язаних з різними промислами й ремеслами, в етнографічних працях дослідників Східної Слобожанщини не виявлено, проте принагідне відбиття лексики народних ремесел засвідчене [Багалій 1991; Иванов 1898].

Укладання матеріалів до словника традиційних народних промислів спирається на польовий матеріал, зібраний і записаний у 60 селах Луганської області. Слова розташовано в алфавітному порядку й подано в початковій формі. Зазначено закінчення родового та орудного відмінків однини. Значення сформульовано після граматичної характеристики. Кожна лексема паспортизована літерним скороченням назв населених пунктів, у яких вона зафіксована. Отже, матеріали словника відображають полісистему на тлі досліджуваного діалектного континууму.

ФРАГМЕНТ СЛОВНИКА

Бондарь [бондар'], -я, -ем. Майстер, який виробляє бодні (діжки). *Донц, Кам'ян, Каськ, Литв, Мик, Ол, Первом, Пет, Півн, Пр, Смол, Старб, Ціл.*
Верлига [ве^ир^ллига], -и, -ою (-ой). Залишки від перепряденого клоччя. *Міл, Міст.*

Верхівець [ве^ир^хіве^иц'], -я, -ем. Верхній вал у ткацькому верстаті. *Тан.*

Віконник [в^ик^{он}:и^к], -а (-у), -ом. Вид рубанка для вистругування фальца. *Мороз, Новр, Ол, Пр.*

Віслюк [в^ис^лук], -а, -ом. Підставка для різання дров, що складається із збитих нахрест жердин, з'єднаних поперечкою. *Білов, Біллуц, Бул, ВерхД, Дмитр, Калм, Новр, Сем, Смол.*

Глазурь [глазур'], -і, -єю, (-єю, -ьою, -ей). Склоподібний сплав, яким покривають глиняний посуд. *Білов, Голуб, Ман, Смол.*

Гостряк [гост^рак], -а, -ом. Лезо сокири. *Білов, Бул, калм, КрасП, Лиз, Лим, Новб, Пет, Півн, Покр, Пр, Сем, Смол, Сосн.*

Гранник [гран:и^к], -а, -ом. Шевський напилон, яким загладжують краї

підшви. *Сем.*

Грашпиль [г^лрашпи^л'], -я, -ьом. Шевський напилек, яким загладжують краї підшви. *Білов, Лиз, Лозов, Мороз, Пет.*

Груба [г^лруба], -и, -ою. Частина гончарного горна, де згорає паливо. *Біллуц, Богд, Донц, Мороз, Півн, Рай, Сосн.*

Довбешка [доу^лбешка], -и, -ою (-ой). Великий дерев'яний молот, яким забивають кілки в землю, клинки в дерево. *Дмитр, Кам'ян, Каськ, Лиз, Ман, Новопск, Новр, Пр.*

Дратвина [драт^лвина], -и, -ою (-ой). Дратва, міцна просмолена або навощена нитка, якою шиють взуття. *Смол.*

Дуга [ду^лга], -и, -ой (-ою). Кожна з бічних дощечок, з яких складається діжка. *Біллуц, Голуб, Каськ, Лиз, Мороз, Новб, Первом, Півн, ПлП, Полов, Рай, Сосн.*

Духало [ду^лхало], -а, -ом. Ковальський міх. *Дмитр, Каськ, Первом, Пр.*

Дучка [дуч^лка], -и, -ой (-ою). Один з отворів у перегородці, через які проходить вогонь на обпалюваний посуд. *Бонд, Новопск, Ціл.*

Душник [душ^лник], -а (-у), -ом. Один із отворів в перегородці, через які проходить вогонь на опалюваний посуд. *Богд, Лим, Лозов, Мороз, Сич.*

Жерсть [жерс^л'т'], -і (-и), -ю. Листове залізо. *Білов, ВерхД, Дмитр, Мак, Міл, Міст, мороз, Новопск, ПлП, Пр, Преоб, Розп, Смол.*

Животник [жи^лвот^лник], -а, -ом. Перекладина в ткацькому станку, на яку спирається ткач. *Паньк.*

Заплішка [запл^л'ішка], -и, -ою (-ой). Невеликий клинок для закріплення (наприклад, топорища в обусі сокири). *Білк, Донц, Калм, Коляд, КрасП, Лозов, Ман, Міст, НижД, Новопск, Первом, Пет, Півн, Покр, Полов, Розп, Рай, Сем, Смол.*

Заполоч [заполоч^л], -і, -ю. Кольорова смужка в тканині. *Бондар, Сич.*

Зендзбель [зен^лдзебе^л'], -я, -ьом. Вид рубанка для вистругування фальца. *Коляд.*

Карнизник [кар^лнизни^к], -а, -ом. Вид рубанка для вистругування фальца. *Лим.*

Кірса [к^л'ірсa], -и, -ою (-ой). Дрібні частинки деревини, що падають з-під пилки під час обробки деревини. *Соснів.*

Клевець [кле^л'вец'], -я, -ем. Молоток для клепання коси. *Новр, Ол, Покр.*

Клинець [кли^л'нец'], -я, -ьом. Невеликий клинок для закріплення (наприклад, топорища в обусі сокири). *Новмик.*

Кожевник [ко^лжеу^лник], -а, -ом. Майстер, який виготовляє ремінну зброю. *Білк.*

Койло [ко^л'ло], -а, -ом. Вид сокири з лезом, перпендикулярним до топорища. *Містк.*

Колій [ко^л'її], -я, -йом. Людина, яка рубас й коле дрова. *Богд, Біллуц, Каськ, Первом, Ціл.*

Копило [ко^л'пило], -а, -ом. Шевське знаряддя у формі ступні, яким користуються при виготовленні взуття. *Дмитр, Мороз.*

Косинець [ко^л'сине^л'ц'], -я, -ем (-ьом). Поперечна планка, що з'єднує і

зміцнює дошки дверей. *Бул.*

Кравчиха [краўч'і́ха], -и, -ою (-ой). Жінка, яка шиє легкий одяг. *Каськ, Криз, Мороз, Новб, Ціл.*

Круг [круг^x], -а, -ом. Гончарний станок. *Голуб, Міл, Міст, Пет, ПлП, Соснів.*

Кузнець [куз'нець'] -я, -ем (-ьом). Основний робітник, який кує в кузні. *Білов, богд, Голуб, Донц, Кам'ян, Каськ, Криз, Литв, Міст, Мороз, НижД, Новмик, Новопск, Півн, ПлП, Пр, Сем, Сич, Смол, Тан, Ціл.*

Кузниця [кузни́ц'а], -і, -ьою. Майстерня коваля. *Богд, Донц, Каськ, Новр.*

Лапка [лапка], -и, -ою (-ой). Шевське знаряддя у формі ступні, яким користуються при виготовленні взуття. *Білк, КрасП, Литв, Новопск, Первом, Рай, Старб.*

Ломок [ломок], -а, -ом. Перекладина в ткацькому станку, на яку спирається ткач. *Міл.*

Лук [лук], -а (-у), -ом. Лучкова пила, пристрій, що має лезо (полотно) у вигляді стрічки, натягнутої в дерев'яному станку. *Бул.*

Міжниття [м'іж'нит'а], -я, -ям. Дорога, місце, через яке продівається човник. *Бул.*

Нечільниця [неч'і́л'ни́ц'а] – ткацьке знаряддя для в'язання начиння. *Біллуц.*

Нижняк [ниж'н'ак], -а, -ом. Нижня частина гончарного кола. *Біллуц, Білов, Лиз, Лим, Литв, Первом, Пет, Рай, Тан.*

Обапілок [обап'ілок], -а, -ом. Опукла з одного боку дошка, що залишається після поздовжнього розпилювання колоди. *Білк, Розп.*

Оддушник [од:ушник], -а, -ом. Один з отворів у перегородці, через які проходить вогонь на обпалюваний посуд. *Первом.*

Окалина [окали́на], -и, -ою (-ой). Червоно-бурий наліт, який утворюється внаслідок окислення заліза. *Мус, НижД.*

Опилок [опилок], -а, -ом. Дрібні частинки деревини, що падають з-під пилки під час обробки деревини. *Полов.*

Ополок [ополок], -а, -ом. Опукла з одного боку дошка, що залишається після поздовжнього розпилювання колоди. *Лиз, Соснів.*

Отборник [одборник], -а, -ом. Вид рубанка для вистругування фальца. *Міл.*

Охналь [охна́ль], -я, -ем (-ьом). Один із цвяхів, яким прибивають підкову до копита коня. *Лиз.*

Перетикання [пе^ире^ити^икан'а] – Кольорова смужка в тканині. *Пр, Маньк, Лиз, Лозов.*

Пильщик [пил'шч'і́к], -а, -ом. Робітник, який розпилює колоду на дошки. *Мак, Мус, Новопск, Смол, Ціл.*

Піднебіння [п'ідне^иб'ін'а], -я, -ям. Перегородка, яка розділяє ту частину гончарного горна, де згорає паливо, від тієї, де складається посуд для обпалювання. *Пр.*

Підойма [п'ідо́йма], -и, -ою (-ой). Важіль, яким підважують, піднімають

щось важке. *Лим, Пр.*

Плашка [п^лашка], -и, -ою (-ой). Інструмент для нарізування зовнішньої гвинтової різьби на болтах, стрижнях. *Білов, Бул, Дмитр, Кам'ян, Каськ, Лиз, Лим, Ман, Міл, Міск, Мороз, Мус, Новмик, Новопск, Новр, Первом, Пет, Покр, Полов, Пр, Рай, Розп, Сем, Смол, Тан, Ціл.*

Пліха [пл'іха], -и, -ою (-ой). Невеликий клинок для закріплення (наприклад, топорища в обусі сокири). *Лим.*

П'ята [п'йата], -и, -ою (-ой). Протилежна лезу частина сокири. *Лиз, Новр, Ціл.*

Римарь [р^имар'ь], -я, -ем (-єм). Майстер, який виготовляє ремінну зброю. *Богд, ПлП, Полов.*

Розпильник [роз'пил'ни^к], -а, -ом. Робітник, який розпилює колоду на дошки. *Білов, Литв.*

Смолошка [смо^лошка], -и, -ою (-ой). Майстерня, де займаються смолокурінням. *Тан.*

Смолщик [с^молшч'и^к], -а, -ом. Той, хто займається смолокурінням, добуванням смоли, скипидару й вугілля з деревини хвойних дерев. *Білк.*

Сотка [с^отка], -и, -ою (-ой). Набивний цвях. *Бул, Сич.*

Ставиця [ста'виц'а], -і —єю (-ей, -ьою). Одна з двох бокових частин верстата, на яких тримаються його основні деталі. *Голуб.*

Суч [суч'ь], -я, -ем (-ьом). Дратва, міцна просмолена або навощена нитка, якою шиють взуття. *Мик, Ціл.*

Теслиця [те^сслиц'а], -і, -ьою (-єю, -ьой). Вид сокири з лезом, перпендикулярним до топорища. *Лим, Ман, Новр, Старб.*

Токарня [то'карн'а], -і, -ьою (-ьой, -ей). Токарний верстат для обточування маточини (ступиці) колеса. *Білов, Пр.*

Торнік [торн'ік], -а, -ом. Пази по краю клепок діжки, які вставляють у дно. *Міл.*

Трачник [трач'ни^к], -а, -ом. Робітник, який розпилює колоду на дошки. *Калм, Лиз, Мороз, Новб, Півн, Соснів.*

Трачка [трач'ка], -и, -ою (-ой). Майстерня, де колоду розпилюють на дрова. *Лим, Мороз, Новр, Соснів.*

Ухналь [ух^нал'ь], -я, -ьом. Один із цвяхів, якими прибивають підкову до копита коня. *Каськ, Міст, Мороз, Новопск, Первом, Півн, Сич, Смол, Тан.*

Фалець [фале^ць], -я, -ьом. Вид рубанка для вистругування фальца. *Біллуц, Доци, Новб, Новопск, Соснів, Тан.*

Фігурей [ф'ігу^рей], -я, -єм. Вид рубанка для вистругування фальца. *Новмик.*

Фуган [фу^ган], -а (-у), -ом. Великий довгий рубанок для вирівнювання поверхні дерева. *Лиз, Первом.*

Фульцибель [фул'цибел'ь], -я, -ем. Вид рубанка для вистругування фальца. *Білк, ВерхД, Мик.*

Хвайонка [хвайонка], -и, -ою (-ой). Вид рубанка для вистругування фальца. *Первом.*

Цап [цап], -а, -ом. Підставка для різання дров, що складається із збитих

навхрест жердин, з'єднаних поперечкою. *Лиз.*

Ц'вах [ц'вах], -а, -ом. Середнього розміру залізний ц'вах. *Новр, Пет.*

Черевичник [ч'є^ире^ивич'ни^к], -а, -ом. Швець, чоловік, який шиє взуття. *Тан.*

Черінь [ч'єр'ін'], -і, -ю. Перегородка, яка розділяє ту частину гончарного горна, де згорає паливо, від тієї, де складається посуд для обпалювання. *Каськ, Коляд, КрасП, Лиз, Лим, Литв, Лозов, Пет, Покр, Рай, Сич, Смол, Ціл.*

Шершетка [ше^ир'шетка], -и, -ою (-ой). Вузький рубанок з напівкруглим різцем для первинного стругання деревини. *Богд.*

Шпилька [шпил'ка], -и, -ою (-ой). Ц'вах для шиття взуття. *Каськ, Коляд, Мус, Ціл.*

Шпуга [шпуга], -и, -ою (-ой). Поперечна планка, що з'єднує й зміцнює дошки дверей. *Білов, Богд, Голуб, Каськ, КрасП, Криз, Лим, Мак, Ман, Мороз, Ол, Паньк, Первом, ПлП, Пр, Преоб, Розп, ціл.*

Література

Багалій 1991 – Багалій Д. Історія Слобідської України. – Х. : Основа, 1991. – 255 с.; **Василенко 1902** – Василенко В. Опыт толкового словаря народной технической терминологии по Полтавской губернии. Кустарные промыслы, сельское хозяйство и земледелие, народные поговорки и изречения // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. – Харьков, 1902. – Т. 13. – С. 139 – 214; **Гриценко 1999** – Гриценко П. Ю. Етнографічні словники у контексті сучасної культури / П. Ю. Гриценко // Шевченко Є. І. Українська народна тканина. – К. : Артанія, 1999. – С. 13 – 21; **Гриценко 2005** – Гриценко П. Українська діалектна лексика: реальність і опис (деякі аспекти) / П. Гриценко // Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лінгвогеографічний аспекти : матеріали доп. Міжнар. наук. конф. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2005; **Іванов 1898** – Жизнь и творчество крестьян Харьковской губернии. Очерки по этнографии края / сост. В. И. Иванов. – Х., 1898. – Т. 1. – 1012 с.; **Лєснова 1999** – Лєснова В. В. Матеріали до словника говірок Східної Слобожанщини: Людина та її риси / В. В. Лєснова. – Луганськ : Вид-во „Шлях”, 1999. – 76 с.; **Лєснова 2013** – Лєснова В. В. Словник оцінних номенів людини в українських діалектах / Валентина Лєснова ; за заг. ред. П. Ю. Гриценка ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 304 с.; **Матейко 1996** – Матейко К. Український народний одяг : етногр. слов. / К. Матейко. – К. : Наук. думка, 1996. – 196 с.; **Пошивайло 1993** – Пошивайло О. Ілюстрований словник народної гончарської термінології Лівобережної України (Гетьманщина) / О. Пошивайло. – Опішне : Укр. народознавство, 1993. – 280 с.; **СУСГ** – Словник українських східнослобожанських говірок / К. Глуховцева, В. Лєснова, І. Ніколаєнко, Т. Терновська, В. Ужченко. – Луганськ, 20002. – 234 с. **ФСССГД** – Фразеологічний словник східнослобожанських і степових

говірок Донбасу / Віктор Ужченко, Дмитро Ужченко. – Вид. 6-е, доп. і переробл. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 552 с. **Шевченко 1997** – Шевченко Є. Народна деревообробка в Україні : слов. нар. термінології / Є. Шевченко ; наук. ред. М. Козак. – К. : Артанія, 1997. – 312 с. **Шевченко 1999** – Шевченко Є. І. Українська народна тканина / Є. І. Шевченко. – К. : Артанія, 1999. – 416 с.

Список населених пунктів та їх скорочень

(усі населені пункти розташовані в Луганській області)

Баг – Багачка, Троїцький р-н; Білк – Білокуракине, Білокуракинський р-н; Біллуц – Білолуцьк, Новопокровський р-н; Білов – Біловодськ, Біловодський р-н; Богд – Богданівка, Біловодський р-н; Бонд – Бондарівка, Марківський р-н; Бондар – Бондареве, Старобільський р-н; Бул – Булавинівка, Новопокровський р-н; Бунч – Бунчуківка, Білокуракинський р-н; ВерхД – Верхня Дуванка, Сватівський р-н; Голуб – Голубівка, Кремінський р-н; Гонч – Гончарівка, Сватівський р-н; Дмитр – Дмитрівка, Новоайдарський р-н; Донц – Донцівка, Новопокровський р-н; Калм – Калмиківка, Міловський р-н; Кам’ян – Кам’янка, Новопокровський р-н; Каськ – Каськівка, Марківський р-н; Коляд – Колядівка, Новоайдарський р-н; КрасП – Красне Поле, Марківський р-н; Криз – Кризьке Марківський р-н; Лиз – Лизіне, Білокуракинський р-н; Лим – Лиман, Старобільський р-н; Литв – Литвинівка, Біловодський р-н; Лозов – Лозовівка Старобільський р-н; Мак – Макіївка, Кремінський р-н; Ман – Маньківка, Сватівський р-н; Мик – Микільськ, Міловський р-н; Михайл – Михайлюки Новоайдарський р-н; Міл – Мілуватка Сватівський р-н; Міст – Містки, Сватівський р-н; Мороз – Морозівка, Міловський р-н; Мус – Мусіївка Міловський р-н; НижД – Нижня Дуванка, Сватівський р-н; Новб – Новобіла, Новопокровський р-н; Новмик – Новомикільськ, Кремінський р-н; Новопск – Новопсков, Новопокровський р-н; Новр – Новорозсош, Новопокровський р-н; Ол – Олексіївка Новоайдарський р-н; Осин – Осинове, Новопокровський р-н; Паньк – Паньківка Білокуракинський р-н; Первом – Первомайськ, Біловодський р-н; Пет – Петрівка, Сватівський р-н; Півн – Півнівка, Міловський р-н; Піск – Піски Новопокровський р-н; ПлП – Плахо-Петрівка, Білокуракинський р-н; Покр – Покровське, Троїцький р-н; Полов – Половинкине, Старобільський р-н; Пр – Просторе, Білокуракинський р-н; Преоб – Преображення, Сватівський р-н; Рай – Райгородка, Сватівський р-н; Розп – Розпасіївка, Троїцький р-н; Сем – Семикозівка Біловодський р-н; Смол – Смолянинове, Новоайдарський р-н; Соснів – Соснівка, Новопокровський р-н; Сич – Сичанське, Марківський р-н; Старб – Старобільськ Старобільський р-н; Тан – Танюшівка, Новопокровський р-н; Ціл – Цілуйкове, Білокуракинський р-н; Червпоп – Червонопопівка, Кремінський р-н; Шульг – Шульгинка, Старобільський р-н.

Ніколаєнко І. О., Солодка С. С. Матеріали до словника лексики традиційних народних промислів українських східнословобожанських говірок

У статті представлено матеріали до словника традиційних народних промислів українських східнословобожанських говірок. Запропоновані матеріали відбивають характерні особливості та регіональні відмінності термінології народних промислів (гончарство, теслярство, ткацтво та ін.) в українських східнословобожанських говірках.

Актуальність праці зумовлена тим, що й досі не розв'язано чимало проблем діалектної лексикології, зокрема не створено загальноукраїнського діалектного словника та словників багатьох регіонів українського діалектного континууму.

Номінація явищ, понять традиційної народної культури є поліінформативною, а її фіксація та збереження залишаються актуальним завданням сучасної етнології. У зв'язку з цим укладання етнографічних профільних словників, які мають відтворити окремі понятійні, ідеографічні сфери – профілі – традиційної культури, підпорядковане реалізації цих завдань.

Укладання матеріалів до словника традиційних народних промислів спирається на польовий матеріал, зібраний і записаний у селах Луганської області. Отже, матеріали словника відображають полісистему на тлі досліджуваного діалектного континууму.

Ключові слова: словник, сема, говірка, традиційні народні промисли, східнословобожанські говірки, тематична група лексики.

Николаенко И. А., Солодка С. С. Материалы к словарю лексики традиционных народных промыслов украинских восточнослобожанских говоров

В статье представлены материалы к словарю традиционных народных промыслов украинских восточнослобожанских говоров. Предложенные материалы отражают характерные особенности и региональные различия терминологии народных промыслов (гончарство, столярство, ткачество и др.) в украинских восточнослобожанских говорах.

Актуальность предопределена тем, что до сих пор не решен целый ряд проблем диалектной лексикологии, в частности не создан общеукраинский диалектный словарь и словари многих регионов украинского диалектного континуума.

Номинация явлений, понятий традиционной народной культуры является полиинформативной, а ее фиксация и сохранение остаются актуальной задачей современной этнологии. В связи с этим составление этнографических профильных словарей, которые должны воспроизвести отдельные понятийные, идеографические сферы – профили – традиционной культуры, подчинено реализации данных задач.

Составление материалов к словарю традиционных народных

промислов опирається на полевой материал, собранный и записанный в селах Луганской области. Следовательно, материалы словаря отображают полисистему на фоне исследуемого диалектного континуума.

Ключевые слова: словарь, сема, говор, традиционные народные промыслы, восточнослобожанские говоры, тематическая группа лексики.

Nikolayenko I. O., Solodkaya S. S. The Lexical Materials to the Ukrainian Eastern Slobozhanshchyna Traditional Folk Crafts Dictionary of Dialects

The article presents the lexical materials of the Ukrainian East Slobozhanshchyna traditional folk crafts dictionary of dialects. The proposed materials reflect the characteristics and regional differences in the terminology of folk handicrafts (pottery, carpentry, weaving, etc.) in the Ukrainian Eastern Slobozhanshchyna dialects.

The relevance is predetermined by the fact that many problems of dialect lexicology have not yet been solved, in particular, it has not been created the all-Ukrainian dictionary of dialects and the dictionary of individual regions of the Ukrainian dialects.

The nomination of phenomena, the concepts of traditional folk culture are multi-informative, and their fixation and preservation remains the actual task for the modern ethnology. In this regard, the compilation of ethnographic specialized dictionaries, which should reproduce an individual concept, the ideographic spheres, and the profiles of the traditional culture, is subordinated to the realization of these tasks.

The compilation of materials to the dictionary of traditional folk crafts is based on the materials collected in the regions and recorded in the villages of the Luhansk region.

Consequently, the materials of the dictionary display the polysystem of the studied dialect's continuum.

Key words: dictionary, seme, dialect, traditional folk crafts, Eastern Slobozhanshchyna dialects, thematic vocabulary group.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2018 р.

Прийнято до друку 30.10.2018 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Глуховцева К. Д.